

A NÁDASFELMÉRÉS ÉS MINŐSÍTÉS AKTUÁLIS KÉRDÉSEI A BALATONON

DR. POMOGYI PIROSKA
KÖZÉP-DUNÁNTÚLI VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG
pomogyi@kdtvizig.hu

BALATONI SZÖVETSÉG ELNÖKSÉGI ÜLÉS, ZAMÁRDI, 2016. MÁJUS 4.

A NÁDASÖV – SOKRÉTŰSÉG

- ÁTMENET A NYÍLT VÍZ ÉS A SZÁRAZFÖLD KÖZÖTT – ÖKOTÓN
- HULLÁMVÉDELEM – PARTVÉDELEM – SZÉL ELLENI VÉDELEM
- HORDAKLÉKFOGÓ – STABILIZÁLJA AZ ÜLEDÉKET (FIZIKAI SZŰRÉS)
- TÁPANYAGFELVEVŐ (BIOLÓGIAI SZŰRÉS)
- ÉLŐHELY: SZAPORODÓ -, TÁPLÁLKOZÓ-, BÚVÓHELY (HAL, MADÁR, STB.)
- ÖKOSZISZTÉMA – KOMPLEX ÉS TELJES TÁPLÁLÉKLÁNC, ENERGIAÁRAMLÁS
- „ÁSVÁNYVAGYON” – TŐZEGKÉPZŐ

❖ AZ EMBER KÖZVETETT ...

- PUFFERZÓNA A VÍZ ÉS A KÍVÜLRŐL JÖVŐ TERHELÉSEK KÖZÖTT
- VÍZMINŐSÉGVÉDELEMI SZEREP
- TÁJKÉPI SZEREP: A TÓHOZ TARTOZIK – EZÉRT (IS) JÖVÜNK IDE!

❖ ÉS KÖZVETLEN HASZNA

- IPARI HASZNOSÍTÁS – ÉPÍTŐIPAR – MEGÉLHETÉS/KIEGÉSZÍTŐ
- ENERGETIKA?!
- (HALÁSZAT/HORGÁSZAT, VADÁSZAT)

A JELENLEGI FELMÉRÉSEK, MINŐSÍTÉSEK AKTUALITÁSA

- **BALATON: A FELSŐ SZABÁLYOZÁSI SZINT TERVEZETT EMELKEDÉSÉVEL KAPCSOLATOS***
  - **KIINDULÁSI ÁLLAPOT-FELMÉRÉSEK A BEAVATKOZÁSOK MIATT ÉS A**
  - **2 ÉVES PRÓBAÜZEM ALATTI MONITOROZÁS – KITERJED A DÉL-BALATONI BERKEKRE ÉS A TAPOLCAI-MEDENCÉRE IS;**
  - **A TÁGABB HATÁROK KÖZÖTTI VÍZSZINTVÁLTOZÁSOK KÖVETKEZMÉNYE**
  - **A NÁDARATÁSOK ELMARADÁSA KÖVETKEZMÉNYEINEK ELEMZÉSE**
  - **SORON KÖVETKEZŐ NÁDASMINŐSÍTÉS**

*: "Balaton levezető rendszerének korszerűsítése (KEOP- 7.11.0./14-2015-0003)" projekt
A Balaton parti sáv nádasminősítése és az érintett jelentősebb öblözetek vegetációtérképezése a tó 120-as próbaüzem részletes hatástanulmányhoz

A JELENLEGI FELMÉRÉSEK, MINŐSÍTÉSEK AKTUALITÁSA

- **A SORON KÖVETKEZŐ 5-ÉVENKÉNTI MINŐSÍTÉS**
  - **(BALATON ELŐZŐ LÉGIFOTÓZÁSA: 2008 – 7 ÉV;**
  - **JELENLEGI LÉGIFOTÓZÁS: 2015. AUG. 28 – EGY IDŐBEN A TEREPBEJÁRÁSOKKAL!**
  - **NÁDASKEZELÉSI JAVASLATOK AKTUALIZÁLÁSA AZ ÚJ G-KATEGÓRIÁK SZERINTI MINŐSÍTÉS ALAPJÁN**
  - **KÖRNYEZETI TÉNYEZŐK VÁLTOZÁSÁRA ADOTT/VÁRHATÓ VÁLASZREAKCIÓK**
  - **ARCHÍV LÉGIFOTÓK BESZERZÉSE (1950-ES ÉVEKTŐL) A MÚLTBELI BEAVATKOZÁSOK ÉS NÖVÉNYÁLLAPOTOK ÚJRAFELDOLGOZÁSA CÉLJÁBÓL:**

MOTTO: A VÁRHATÓ VÁLTOZÁSOK FŐ IRÁNYA „BELE VAN KÓDOLVA” AZ ÖKOLÓGIAI RENDSZER MÚLTJÁBA – ÍGY, HA A MÚLTAT MEGISMEREM – MEGTUDOM BECSÜLNI A JÖVŐT!

A NÁDASTÉRKÉPEZÉS MÓDSZERE

TEREPBEJÁRÁSOK

A MÓDSZERTAN U.A. MINT AZ ELŐZŐ FELMÉRÉSEKNÉL – ÖSSZEHASONLÍTHATÓSÁG!!
ALAPJA A 22/1998. (II.13.) KORM.REND. A BALATONI NÁDASMINŐSÍTÉS RŐL.

DE: A 120/1999.(VIII.6.) KORM.REND. 9.§-A VÁLTOZOTT: MÁR NEM NEVESÍTI A BALATONI MINŐSÍTÉST **AZ EGYÉB VIZEKNÉL**, DE MINDEN EGYÉB UGYANÚGY KELL!
KÖVETKEZMÉNY: NINCS SZÜKSÉG A MÓDSZERTANOK EGYSÉGESÍTÉSÉRE (MOST)
MINDENKI ALKALMAZHATJA A SAJÁTJÁT (KIVÉTEL: A BALATON)

UTÓMUNKÁLATOK (ELLENŐRZÉSEK, ÁBRÁK, TÁBLÁZATOK, ÉRTÉKELÉS, NYOMTATÁS–HATÓSÁGI ELJÁRÁS)

FID folt- azonosító	JOGI2010 jogi partvonalon belül v. kívül	KOD2010 térképe- zési kód	ANER2010 Á-NÉR kód	CNER2010 C-NÉR kód	MEGJ2010 szöveges kiegészítés	Area_uj terület, m2	Perim_uj kerület, m	G2010_KAT gazdasági kategória
0	b	e	J4	30.1.2.5.		3853	288	-
1	k	e	J4	30.1.2.5.		868	110	-
2	b	3b	B1a	7.1.1.6.		1641	158	G1

1891: Borbás NEM lát nádat Berény-Keresztúr előtt

BALATON

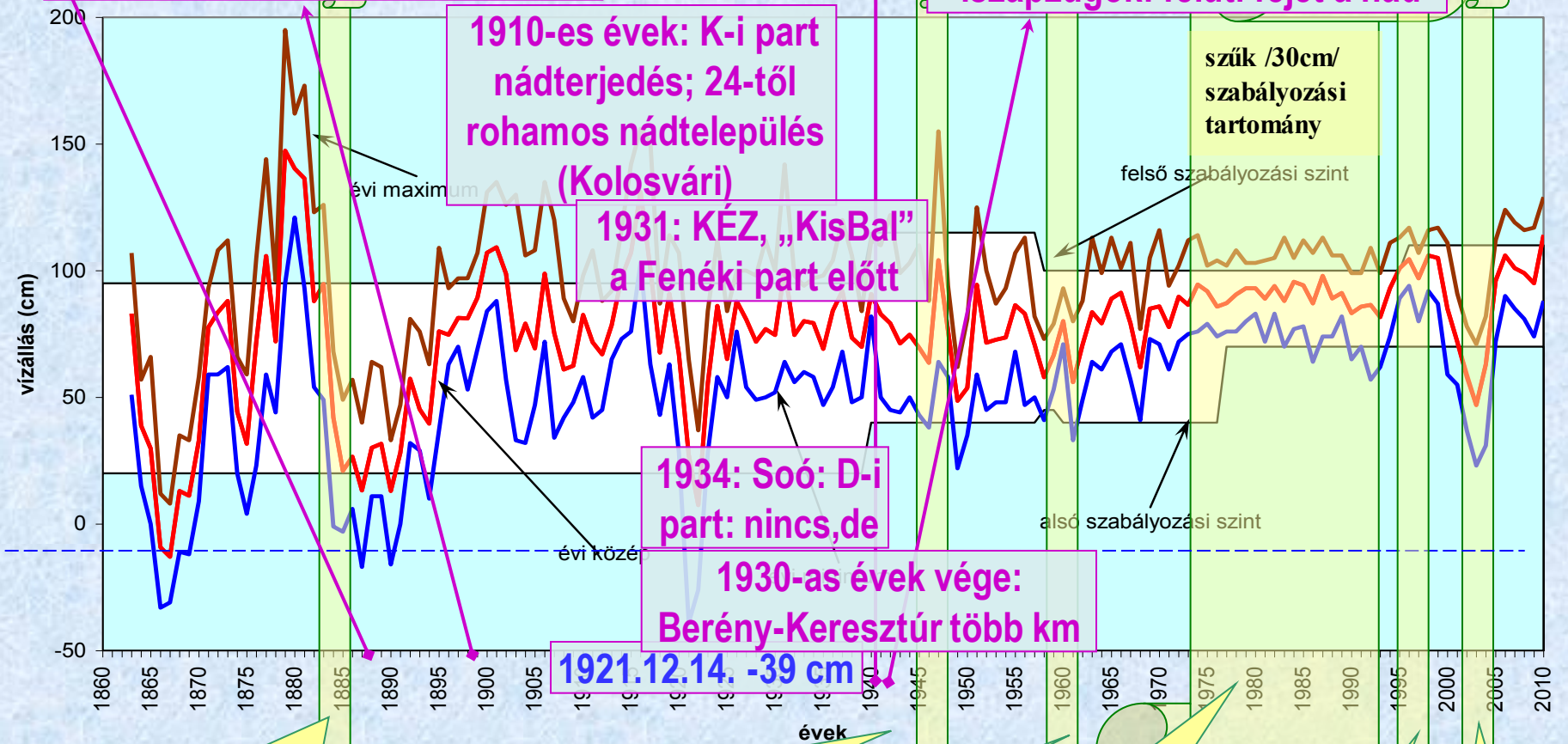
1942: REISCHL: nádas, kákás bozót; B.mária, Fenyves, Fonyód (hátul???)

1863 után...

1902: Jankó nádkatasztere/ADÓ/ 1885 és 1896.(É:607 ha; D:109 ha) ?? nem parti nádasok??

minimális, átlagos és maximum vízszint 1863 - 2010
Varga és Kravinszkaja, 2011. nyomán

1942: ENTZ-SEBESTYÉN: D-i part: kotrások, kikötők, iszapzugok: felüti fejét a nád

1910-es évek: K-i part nádterjedés; 24-től rohamos nádtelepülés (Kolosvári)

1931: KÉZ, „KisBal” a Fenéki part előtt

1934: Soó: D-i part: nincs, de

1930-as évek vége: Berény-Keresztúr több km

1921.12.14. -39 cm

hinarasodás –
vészharang
megkondítása

planktonikus
eutrofizáció
kezdet

az első halpusztulások

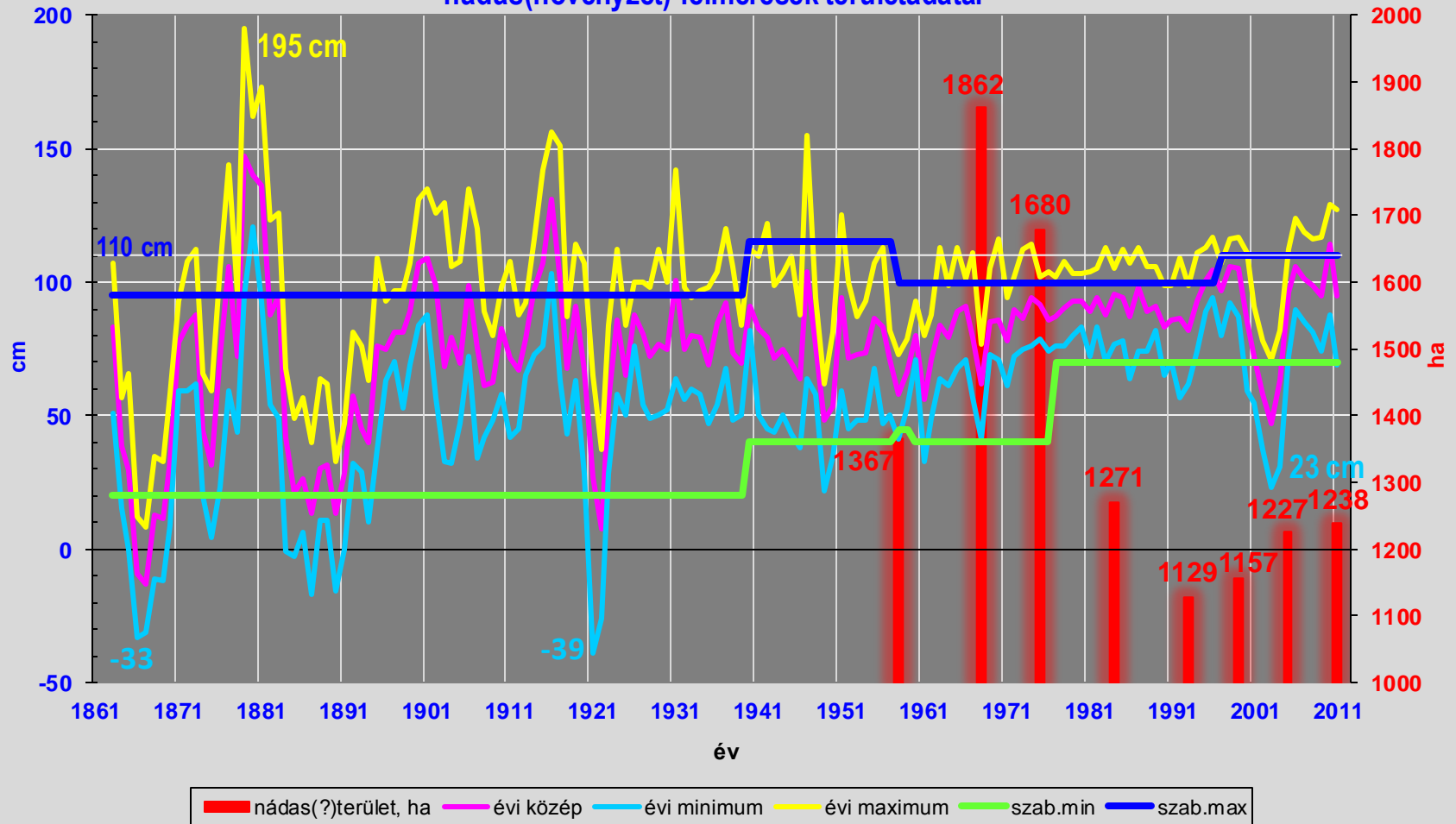
a nádpusztulás
feltűnővé válása

nádasok

előretörése

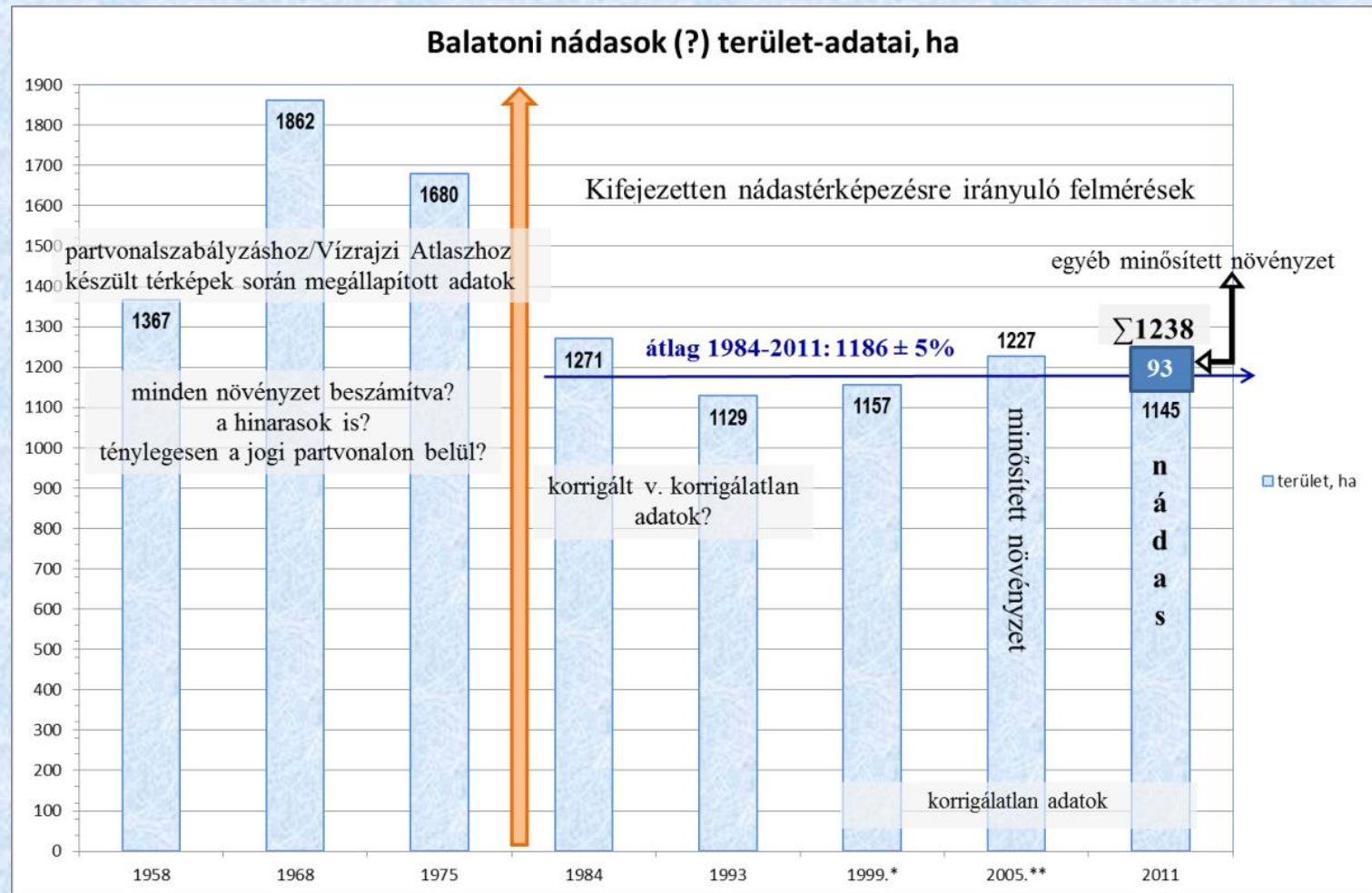
visszahúzó
dása

A Balaton évi minimum, átlag és maximum vízállásai, szabályozási minimum és maximum szintjei 1863-2011 (Varga és Kravinszkaja, 2011 nyomán), valamint a nádas(növényzet)-felmérések területadatai

Nádas-adat? Mikor nem? Korrigált/korrigálatlanadat-kérdés stb.

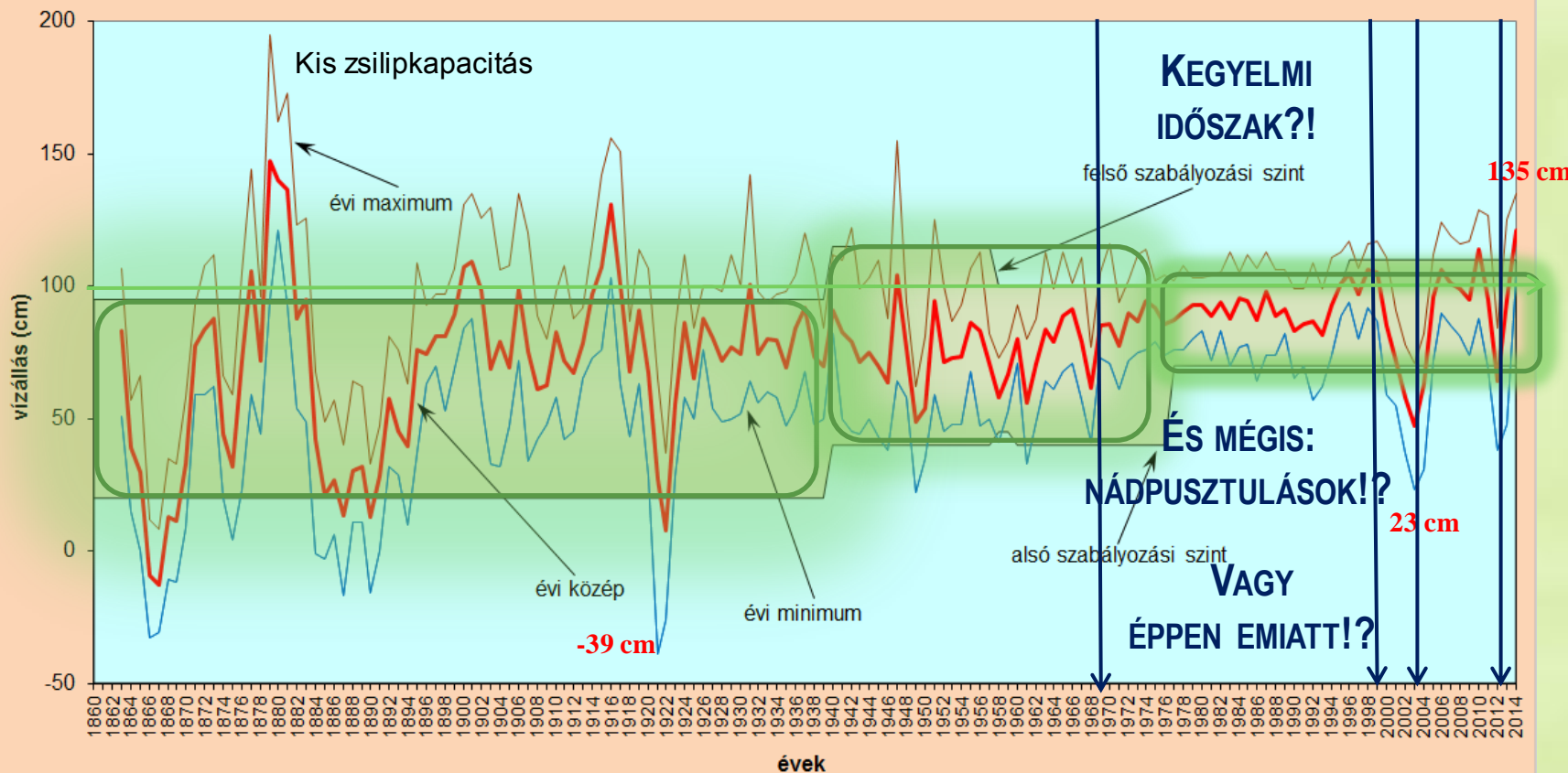
A BALATON NÁDASAINAK TERÜLET-ADATAI 1958 ÉS 2011 KÖZÖTT

1999.*	1157	minősített növényzet gyékényesek (51,6 ha) nélkül (káka n.a.) velük mindösszesen: 1209 ha
2005.**	1227	minősített növényzet gyékényesek (30 ha) és kákások (2,6 ha) nélkül, azokkal: 1259 ha
2011	1145	nádasok (G-kategória), jb; nem nádasok jb: 93 ha; össz. minősített növényzet_jb: 1238

A Balaton évi minimális, átlagos és maximális vízállása 1863 - 2014. december

A VÍZSZINTVÁLTOZÁSOKKAL ÖSSZEFÜGGŐ LÉNYEGES VÁLTOZÁSOK

DOF:2015 – KÖRVONAL: 2011. (DOF:2008 ALAPJÁN)

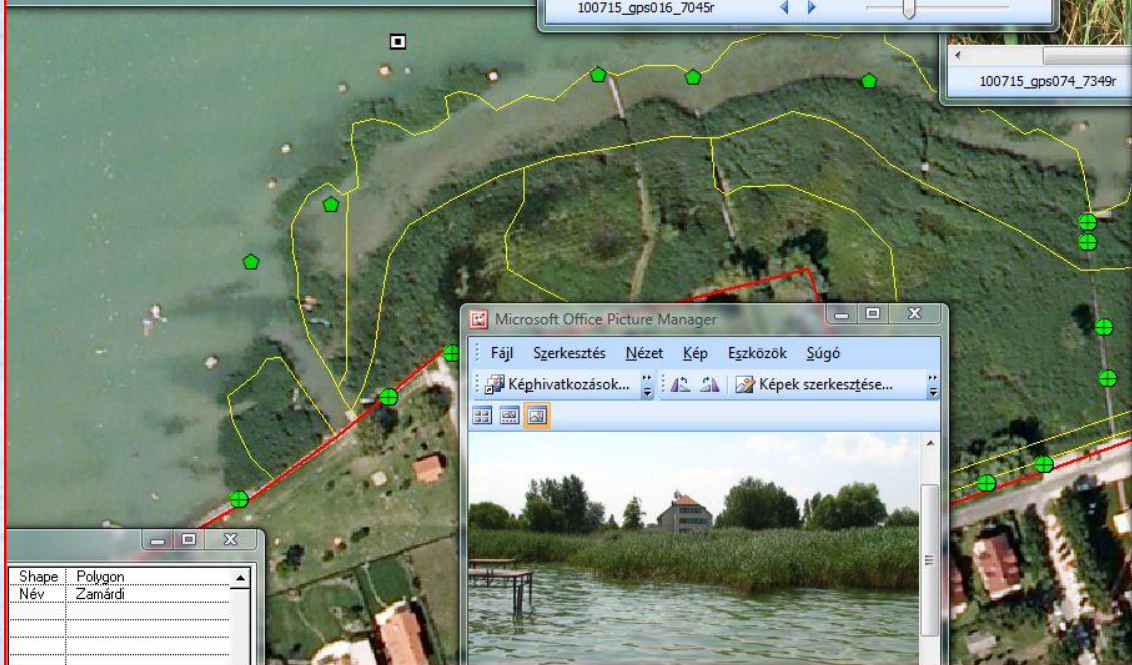
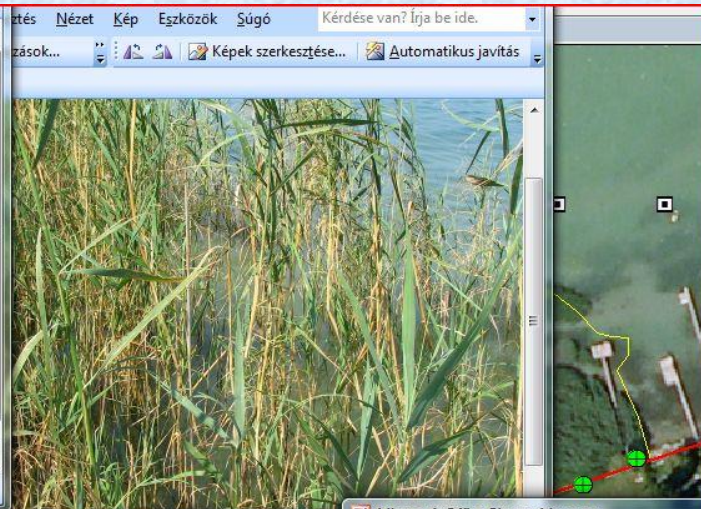
A jégterelés nádasra gyakorolt hatása Balatonszéplak, 2011.jan.

**A HULLÁMZÁSI
ENERGIA
KÖVETKEZMÉNYE
A D-I PARTON**

A VÍZSZINTVÁLTOZÁSOKKAL ÖSSZEFÜGGŐ LÉNYEGES VÁLTOZÁSOK

Úszóláp-jellegű vegetáció a partvédőmű előtt keresztmetszvény, Zamárdi, 2010.

Shape	Polygon
Név	Zamárdi

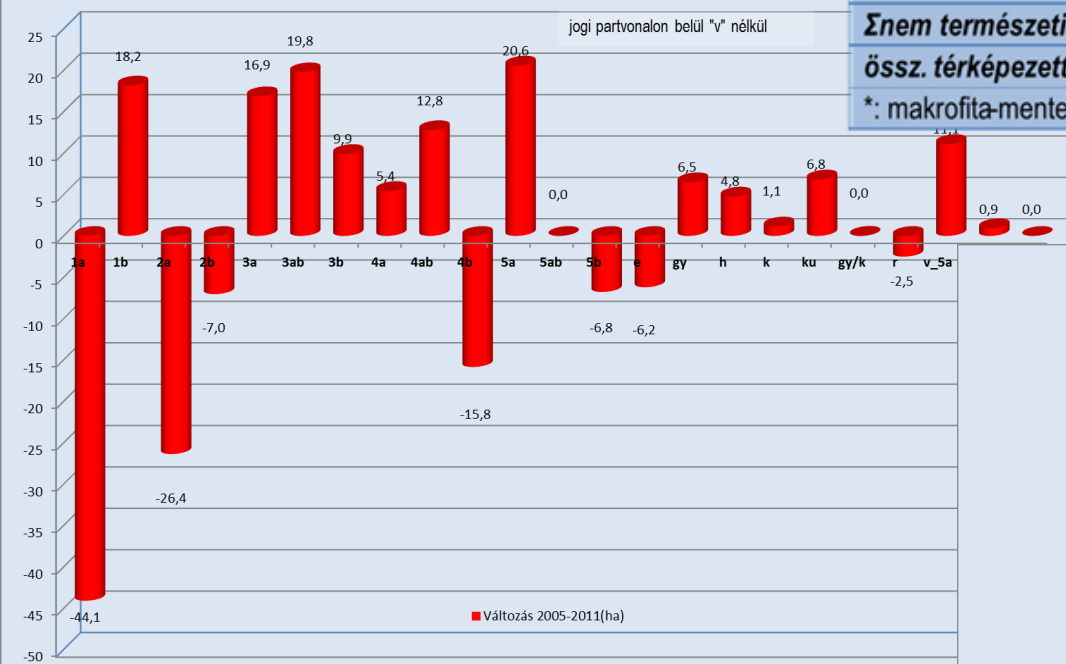
2011-2012. évi EREDMÉNYEK: TERÜLETVÁLTOZÁSOK KÓDONKÉNT

ÖSSZEHASONLÍTÁS A 2003-2005. ÉVI EREDMÉNYEKSEL

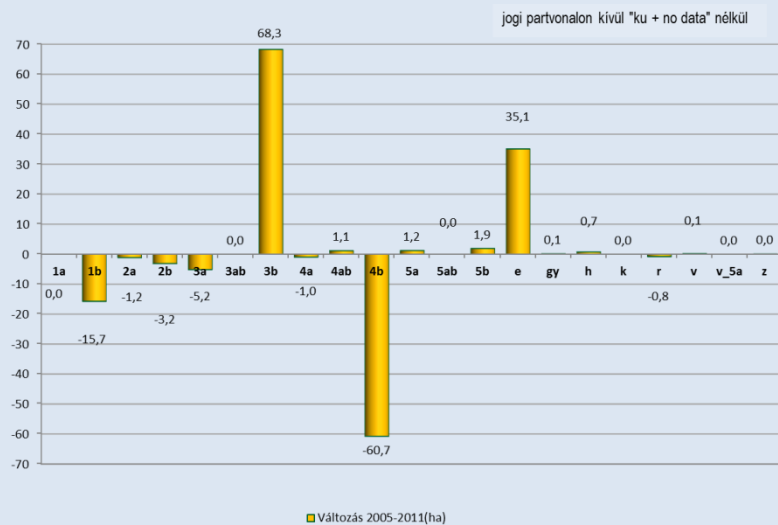
		jogi partvonalon belül		jogi partvonalon kívül	
	kód	ΣArea2003 - 2005 (ha)	ΣArea2010 - 2011 (ha)	ΣArea2003 - 2005 (ha)	ΣArea2010 -2011 (ha)
osztály	I.o.	370	344	109	93
	II.o.	282	249	47	43
	III.o.	379	425	104	167
	IV.o.	125	128	92	31
	V.o.	71	84	75	78
minősített összesen		1227	1230	426	412
gyékényes	gy	29,9	36,4	0,04	0,16
kákás	k	2,56	3,70	0,00	0,00
hínár	h	0,75	5,51	0,00	0,70
egyéb	e	123	117	1014	1050
Σtermészeti terület		1383	1393	1441	1462
Σnem természeti terület*		58046	58036	4884	4862
össz. térképezett terület		59429	59429	6325	6325

*: makrofita-mentes nyílt víz; kultúrterület; "nódata" terület (pl. Tihanyifélsziget)

Változás 2005-2011(ha)

Változás 2005-2011(ha)

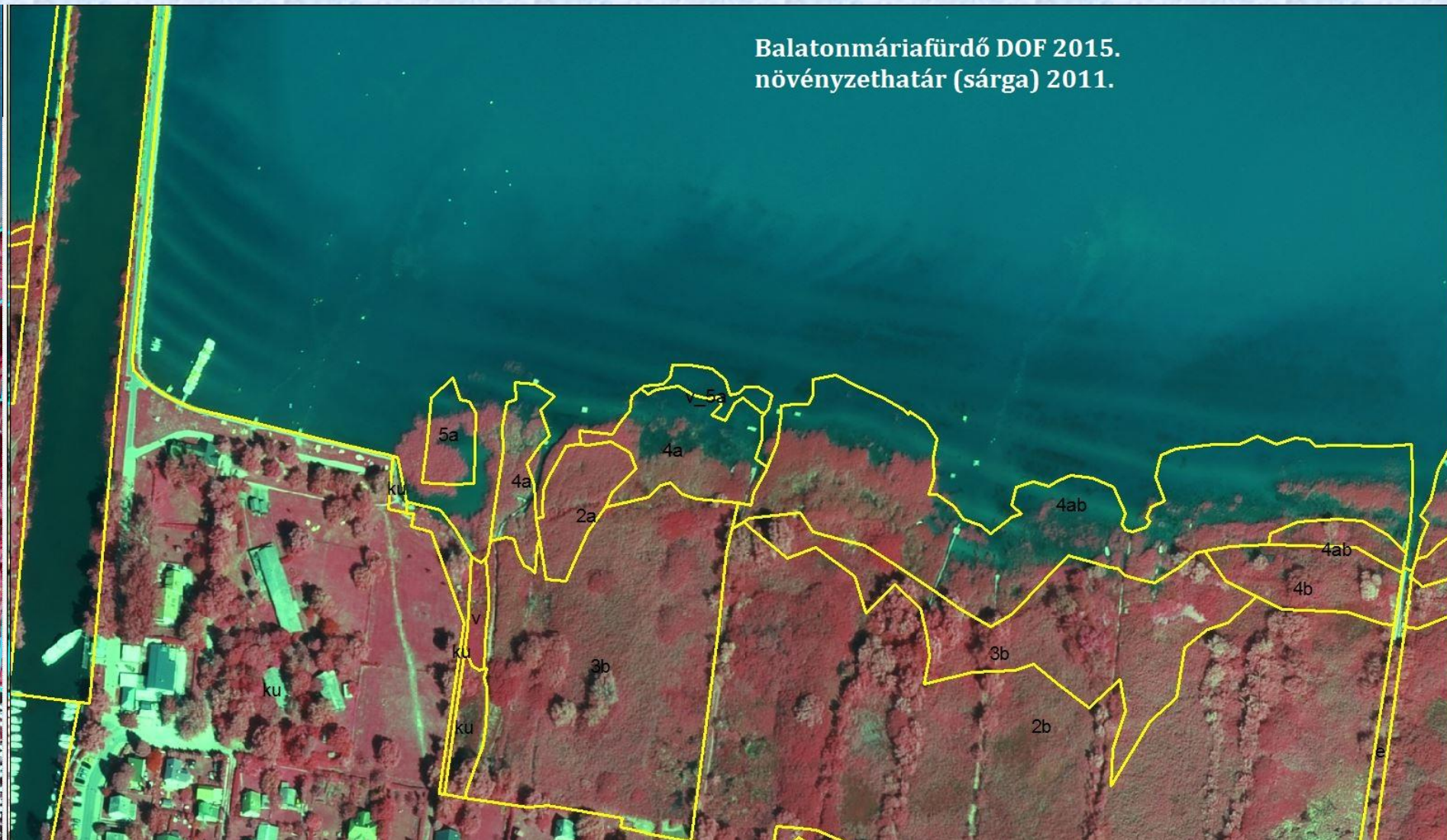
A VÍZSZINTVÁLTOZÁSOKKAL ÖSSZEFÜGGŐ LÉNYEGES VÁLTOZÁSOK

MTI FOTÓ: VARGA GYÖRGY a 444.hu-ról leszedve

A VÍZSZINTVÁLTOZÁSOKKAL ÖSSZEFÜGGŐ LÉNYEGES VÁLTOZÁSOK BALATONMÁRIAFÜRDŐ DOF POLIGONOKKAL

Balatonmáriafürdő DOF 2015.
növényzethatár (sárga) 2011.

KÉK KÖRVONAL: 2003

SÁRGA KÖRVONAL 2010-2011

A VÍZSZINTVÁLTOZÁSOKKAL ÖSSZEFÜGGŐ LÉNYEGES VÁLTOZÁSOK

Image © 2015 CNES / Astrum

Google earth

Túravezető 2006

Képek dátuma: 10/13/2013 46°45'08.42" É 17°19'34.87" K magasság 105 m szemmagasság: 1.16 km

A VÍZSZINTVÁLTOZÁSOKKAL ÖSSZEFÜGGŐ LÉNYEGES VÁLTOZÁSOK

B.BERÉNY DOF2015; KÖRVONAL:2004.

B.BERÉNY DOF2003; KÖRVONAL:2004.

A VÍZSZINTVÁLTOZÁSOKKAL ÖSSZEFÜGGŐ LÉNYEGES VÁLTOZÁSOK

B.FENYVES DOF2015. KÖRVONAL: KÉK 2004. SÁRGA 2011.

A VÍZSZINTVÁLTOZÁSOKKAL ÖSSZEFÜGGŐ ÖSSZEFOGLALÓ GONDOLATOK KÉRDÉSEK

- A FENÉKÜLEDÉK ÁTRENDZŐDÖTT – A KHELYI- ÉS SZIGLIGETI MEDENCÉBEN BIZTOSAN**
- AZ ELHABOLT ÜLEDÉKET A TÓ VALAHOL LE KELL RAKJA**
- MEGVÁLTOZTAK AZ URALKODÓ SZÉLIRÁNYOK?! VALÓBAN GYAKORIBBÁ VÁLTAK A D-I/DK-I SZELEK?!**
- BALATONFENYVESI KIKÖTŐ HATÁSA?!**
- ÁRAMLÁSTANI VIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI IGAZOLJÁK-E?!**
- A SZABÁLYOZÁSI SZINTEK TÁGABB HATÁROK KÖZÉ ENGEDÉSÉVEL A NÁDASÖV BELSŐ SZÉLÉNEK KITERJEDÉS-VÁLTOZÁSA SOKKAL NAGYOBB MÉRTÉKŰ LEHET A KORÁBBAN FELTÉTELEZETTEKNÉL**
- A BALATON EGÉSZÉRE A TERJEDÉSEK-VISSZASZORULÁSOK VÁRHATÓAN KIEGYENLÍTIK EGYMÁST**
- TARTÓS ÉS JELENTŐS VÍZSZINTEMELÉSSEL A NÁDASÖV BELSŐ SZÉLE VISSZASZORUL, KÜLÖNÖSEN A HULLÁMZÁSNAK KITETT HELYEKEN**
- A HULLÁMTEVÉKENYSÉG FOKOZÓDÁSÁVAL ÚJ FELISZAPOLÓDÁSI ZUGOK ALAKULNAK KI – ÚJ NÁDASOK JÖNNEK LÉTRE**

A VÍZSZINTVÁLTOZÁSOKKAL ÖSSZEFÜGGŐ ÖSSZEFOGLALÓ GONDOLATOK KÉRDÉSEK

- A TÁGABB HATÁROK KÖZÖTTI VÍZSZINTINGADOZÁS – IDŐNKÉNT AKÁR 1 M-ES IS – A NÁDASÖV MEGÚJULÁSA MIATT KÍVÁNATOS LENNE
- A MOCSARASODÁS ELLEN HATNA
- NYÍLT VÍZFELÜLET : NÁDASÖV ARÁNY „BEÁLLÍTÁSA”
  - MÉG MEGFELELŐ PUFFFERZÓNA AZ ANTROPOGÉN HATÁSOKKAL SZEMBEN
  - NE SÉRÜLJÖN A NÁDAS ÖKOSZISZTÉMA MIVOLTA
  - NÖVEKEDJEN A SEKÉLY, NYÍLTVÍZŰ TÓ VÁRHATÓ ÉLETTARTAMA
- AZ EMBERI HASZONSZERZÉSRE IRÁNYULÓ SZEMPONTOKAT ÖSSZHANGBA KELL HOZNI A BALATON TERMÉSZETI ÉRDEKEIVEL – HISZEN A TAVAT AKARJUK HASZNÁLNI, KIHASZNÁLNI.
- **MINDEN BEAVATKOZÁSUNKNAK KÖVETKEZMÉNYE VAN A TÓBAN ÉS A PARTI SÁVBAN – EZT MÉRLEGELNÜNK KELL!**

*„Mit ér a holdvilágos tájkép, ha a Hold alatt nincs ott az aranyhíd,
amelyet a hullámokon vert végig a fénysugár; mit ér a hegy, ha nem
tükrözik vissza csendes tó tükrében,
s mit ér a kilátás, ha annak határát nem növeli óriássá a végtelen, a mindig
szép, a mindig változó Balaton.”*

Cholnoky Jenő

Köszönöm a figyelmet!

*A 2015. évi ortofotók, a terepbotanikai munka, valamint az előzetes
értékelés a "Balaton levezető rendszerének korszerűsítése (KEOP-
7.11.0./14-2015-0003)" projekt keretei között készült*